

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Historia Provinciæ Paraquariæ Societatis Jesv

Techo, Nicolas

Leodii, MDCLXXIII.

Cap. 9. Tucumania multifariàm excolitur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38528

rum pagos multoties percurrentes, nihil eorum, quæ ab Apostolicis viris factitari solent, omisere. Satis constat, utriusque operâ bene magnam multitudinem, partim de novo Christi partibus additam, partim reconciliatam ubique fuisse. Quamquam memoriæ proditum reperio, Piltipiconem magno obstaculo fuisse, ne superstitione penitus inter Omaguacas aboleretur. Nam quamvis pacem sincerè cum Hispanis sancivisset, pertinaciter tamen cum Deo amicitiam redintegrare, pristina libertatis amans, renuebat. Quibus moribus cum etiam Didacus Telius, Omaguacarum facilè princeps, & plerique gentis Primores viverent, exemplo corrumpebant populares, Optimatum suorum auctoritatem sequi plerumque amantes. Tantas res agentem Gasparum Monroium febris prostravit, lectoque in Cucuisensi Omaguacis finitima urbe, sub curâ Petri Agnasci, affixit. Ibi dum ambo morantur, fama percrebuit, Omaguacas, Piltipicône & Telio inceptoribus, cum Chiriguanis bellicosissimis populis amicitiam eo sine inivisse, ut viribus junctis Cucuisensem urbem invaderent, devastarentque: quæ fama (quamvis deinde inanis reperta sit) in causa fuit, cur Piltipico & Telius è valle sua, Hispanorum industriâ, educti, in vinculis haberentur. Mox immisâ militum cohorte, Prætoris jussu, Casiquius alter, potens & turbulentus, extractus etiam est, qui adnitentibus Sociis, admisâ Christi fide, ipso Tucumania Prætoris honoris ergò spondente, inter civium & militum hilaria Baptismum suscepit. Non diu post, septuaginta Omaguacæ, Dominorum suorum caritate & desiderio, ad urbem venientes, Sociorum nisu, Christo nomen dedere. Et ut videas nihil diminutos Misericordiæ Divinæ thesauros, Piltipico ille, tot parricidiorum & sacrilegiorum reus, vexatione intellectum dante, in vinculis sapiens, lethali morbo ante mortem per Gasparem Monroium Deo reconciliatus est. Didacus Telius in fide etiam perstitit. Non eadem fuit fors alterius Casiquii, qui, filio optimæ indolis ad transfugium frustra sollicitato, aquis se suffocavit: patris cadaver filius ipse & alii ad terrorem cæterorum cremavere; Deo, inter Misericordiæ opera, Justitiæ fulmen quandoque vibrante. Interjecto tempore Tucumania Prætor non nescius Barbaros ab Optimatum suorum moribus pendere, Omaguacarum Primores ad interiora Provinciæ circa metropolim traduxit; quo factum, ut demptis capitibus imposterum universa gens, in potestate Hispanorum utcumque perseverans, fidem Christianam non ægè admiserit, colueritque, subjectione corporum in animarum libertatem conversâ. Omaguacatum gente subacta, Gaspar Monroius & Petrus Agnascus, in diversa lati, fidem Christi propagatum ivere. Monroius & Joannes Viana ad Tonocoranos, ab Alfonso Barfena olim è superstitione ad Christum abductos, multis in eâ regione de novo baptizatis, utiliter excurrerunt.

QUIBUS in rebus dum sunt, Joannes Romerus, Socios omnes per Tucumaniam laborantes, anno sesquimillesimo nonagesimo-septimo, ad metropolim convenire jubet: causa convocandi fuit, quod speraretur fore, ut futurarum expeditionum res prudentius disponerentur, si mutuis colloquiis consiliisque juvarentur. Sed præcipue, ut attritas vires animorum, Divi Ignatii artibus refarcirent. Nam sapienter asceticæ vitæ Magistri consuere, externis officiis, quamvis in se optimis, vigorem virtutum atteri, & Apostolicis etiam exercitationibus robur animorum flaccessere, ni intercalari otio per preces, & piarum rerum considerationem, reficiatur. Igitur, resectis animæ viribus, postquam, quæ regiones prius adenda, quibus præsertim artibus superstitione eliminanda, quæ industriâ Hispanorum & Neophytorum conscientia tractanda, in commune consultatum est. Joannes Romerus hunc in modum sparit Socios, Petrus Agnascus & Antonius Vivar, Tucumania Prætoris postulatu, Sancti Jacobi ditionem omnem, innumeris Indis tum temporis frequentem, perpetuo motu circuire; Gaspar Monroius & Joannes Viana metropolim insidere; Franciscus Angulus, sanctæ Inquisitionis Commissarius, integritati Fidei, inter Hispanos ubique conservandæ, invigilare jussi sunt. Ipse vero Romerus Saltenses & Cucuisenses, comite Eugenio Baltodano, curandos sibi suscepit. Anno millesimo quingentesimo nonagesimo-octavo Franciscus Angulus

& Euge-

1596.

Exemplum
Magnatum
potens.Omaguaca-
rum Baptis-
mus.Piltipicône
conversio.CAPUT
IX.Tucumania
multifari-
am excollit-
ur.

1597.

Exercitio-
rum necessi-
tas.

1598.

*Animarum
æstimatio.*

& Eugenius Baltodanus, fluminis Rubri accolæ; Gaspar Monroius & Antonius Viyar, Saltensem vallem; Petrus Agnascus & Joannes Viana, Cacarum gentem; Joannes Romerus & Joannes Toletanus, Esterenses per immensos labores excultum ivère. Sic pauci Socii, vices mutando, Tucumaniam integram, extensione terrarum Hispaniæ partem, peragrabant, latebras, sylvas, speluncas, montes, & abdita quæque excutientes. Nam ubi animarum æstimatio heroum animos semel pervasit, dici vix potest, quantâ magnanimitate ab iis spernantur pericula corporis, delicia parvi pendantur, adeoque vita ipsa contemnatur. Si enim mercium Indicarum & divitum metallorum amatores pretio allekti, pro iis acquirendis nihil reformidant; quanto animo necesse est illos esse, qui animas Christi Sanguine redemptas æstimare nõrunt? Dilapsis Sociis, Romerus ad fluminis Dulcis ripas Ripennium, Indorum oppidum, execrandis sceleribus infame, præter omnem spem ita refinxit, ut deinceps pietatis receptaculum haberetur. Subinde omnes ejusdem fluminis accolæ expiatum. iuit: qua in excursionem memoriæ proditum est, Indum, Confessionis desiderio, ne elaberetur occasio, triduo jejunium perstitisse, & multos alios, tempestate perfrigidâ, ejusdem rei causâ, ad Romerum è remotis locis anhelantes flumina gelida transnataffe. Præterea Romerus ad Malqueforum & Quesoforum paludosa, & infestissima aculeatis culicibus, loca pervasit, quos omnes in gratiam Christi conatus est reducere. Quid interim Socii alii, usque ad annum sæcularem, per Tucumaniam factitârunt, non satis distinctè in adversariis reperio. Nam primi illi heroës in libro Vitæ scribenda facere, quàm multa scribere malebant, tam sui nominis obliiti, quàm Divinæ gloriæ amplificandæ memores.

CAPUT

X.

*Orto Chilensis bello
fundatione
Collegiorum
disturban-
tur.*

*Chilensium
Sociorum
egregii labo-
res.*

*Joannis Se-
bastiani va-
ticationis.*

*Martini Loio-
la cades.*

*Chilensium
rebellio.*

Urbes capta.

*Hispanorum
fortitudo.*

Perit.

NON eadem facies Chilensium regni erat, ferocitate Barbarorum sacra profanaque vastante. Usque ad id tempus, duodecim Urbibus, iusto intervallo abs se distitis, totum Chilense regnum occuparant Hispani, probatissimum aurum magnâ copiâ ubique eruentes, & felicitate regionis ad blanda vitia luxumque abutentes. Socii verò in novo Sancti Jacobi Collegio adeo strenuè domi forisque, & per amplissimas Regiones excurrentes, eradicandis vitiiis atque plantandis virtutibus instabant, ut ipse Prætor, in novâ urbe abs se de suo nomine conditâ, Societatis sedem fundare voluerit, & pleræque Hispanorum Urbes Collegia postulârunt: eoque crevit apud quosdam laborum Apostolicorum æstimatio, ut honestissimi viri centum millia aureorum Societati repræsentrârunt, si sedem stabilem in Araucanâ arce ponere vellet: quam summam Joannes Sebastianus Parricius Peruvia Provincialis non admisit, & insuper Socios Arauco quàm primùm excedere voluit, cœlitus edoctus, brevi regionem omnem susque deque eversum iri. Prælagii certitudinem adstruxit, sub præteriti sæculi finem, Chilensium Regni Prætoris cades, qui majori quàm inter Barbaros, rebellare assuetos, confidentiâ decet, se gerens, pœnè totum regnum secum perdidit. Rem, quantum ad institutum meum pertinet, lubet partitò posteritati traderè. Postquam Martinum Loiolam, Chilensium regni Prætozem, exiguo militum comitatu, nullo erecto contra inopinatam perfidiam munimento, sub tentoriis noctem transigentem, Chilensium Barbari interfecerunt, quaquâ latè patet regnum, populares suos ad rebellandum secum traxère, atrocis facti famâ fœdioribus calamitatibus oppressuri. Primo Barbarorum furori occurri statim poterat, si res consilio acta fuisset: sed sine capite frustra consilia profutura expectes. Adde, quod spatium instruendi belli consultandive ademerat calamitatis conditio, Barbaris in consternatos repentè effusis, & stragem ubique facientibus. Malum cœpit à Millapoa Hispanorum Oppido à militibus per metum deserto, mox Angol & Chilam, vicinæ Urbes, furorem & avaritiam Barbarorum prius expertæ, quàm igne penitus flagrarent, centum & quinquaginta tantùm Hispanis cum imbelli multitudine in subitanam munitionem sese ab incendio & cæde recipientibus: ubi non semel, Hispanâ prorsus fortitudine, obsidionem octo millium Barbarorum sustinère, donec in tutum fors blandior fortes viros exciperet. Urbs Imperialis per annum integrum obsessa est, ubi cives, consumptis alimentis, ad nefandas escas adacti, insalubrium ciborum succo corpora corrupère, adeo notabili strage, ut

plures